

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích

221210010

Inventář

Archivní pomůcka č. 323

NAD č. 707

Značka fondu: Spojený cech Davle

Spojený cech Davle

15.5.1704-19.5.1749

Zpracoval: PhDr. Karin Pátrová, Ph.D.

Dobřichovice 2021

Obsah

I. Dějiny původce archivního souboru	3
Spojený cech v Davli	3
Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčírů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích	5
II. Dějiny archivního souboru	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru	8
IV. Tematický popis archivního souboru	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	9
Příloha Seznam zkratk	10
Jednotky popisu	11
Statuta a privilegia	11
Rejstřík korporativní	13
Rejstřík osobní	14
Rejstřík zeměpisný	15

I. Dějiny původce archivního souboru

Spojený cech v Davli

Preferovaná forma jména: Spojený cech v Davli

Typ preferované formy jména: uměle vytvořené označení

Variantská forma jména: Cech hrnčírů, kovářů, kolářů, tesařů, zedníků, novoševců, krejčích, bednářů a truhlářů v Davli
Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčírů, bečvářů a zámečníků v Davli
Rajcech v Davli

Datum vzniku: 15.5.1704

Poznámka ke vzniku: udělení artikulů a schválení vrchností

Datum zániku: 30.4.1860

Poznámka k zániku: živnostenským řádem č. 227/1859 ř. z.

Sídlo

Sídlo: Davle (Praha-západ, Česko)

Geografická působnost

Místo: Davle (Praha-západ, Česko)

Poznámka: Davle a okolí

Charakteristika:

profesní organizace řemeslníků

Dějiny původce:

Spojený cech v Davli byl založen 15. 5. 1704, kdy mu udělil své artikule cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčírů, bečvářů a zámečníků v nedalekých Štěchovicích. Davelský cech tehdy pravděpodobně užíval i stejný název, tedy cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčírů, bečvářů a zámečníků. Předání artikulů se uskutečnilo se souhlasem opata benediktinského kláštera Svatého Jana pod Skalou Emilianu Koterovského, k jehož řádovému majetku Davle patřila. Artikule zahrnují základní práva a povinnosti cechovních mistrů, tovaryšů a učedníků. Obsahují ustanovení ohledně vedení cechu a cechovních schůzí, stanovují podmínky pro přijetí nových mistrů do cechu a zakazují, aby si mistři navzájem přetahovali své učedníky.

Není však zcela jisté, jestli byl cech v následujících letech skutečně činný, protože 12. 3. 1724 obdržel od štěchovického cechu opět stejné artikule. Za štěchovický cech je stvrdili starší cechmistři Jiřík Vrba ze Štěchovic a Jan Borovička z Davle, a právě jméno druhého cechmistra naznačuje, že davelští řemeslníci byli ještě roku 1724 členy cechu ve Štěchovicích. V předchozím roce 1723 se navíc pokusili založit samostatný cech hrnčírů z Davle, což se jim definitivně podařilo až v roce 1749. Dne 12. 4. 1724 obdrželi speciální artikule od svých mistrů také tovaryši. V nich jsou mezi členy cechu zmíněni též tesaři a zedníci, naopak chybí zámečníci.

Ostatní řemeslníci v Davli zůstali členy dosavadního cechu, který byl po odchodu hrnčírů nazýván pouze "rajcech" (společný cech) bez specifikace příčleněných řemesel. Dne 19. 5. 1749 jim opat Bernard Slavík schválil nové artikule. Z opatovy listiny vyplývá, že vedle výše zmíněných řemeslníků (kromě hrnčírů) byli členy cechu prokazatelně též řezníci, jejichž zástupce byl tehdy jedním ze starších cechmistrů.

Ačkoli se pro další období nedochovaly žádné cechovní písemnosti, z dokumentu zaslaného v roce 1874 obecním úřadem v Davli okresnímu hejtmanství na Smíchově vyplývá, že spojený cech v Davli pokračoval ve své činnosti až do zrušení cechů živnostenským řádem č. 227/1859 ř. z v roce 1860. Bližší informace o pozdější organizaci zdejších řemeslníků máme až ze sklonku 19. století, kdy v Davli působilo Společenstvo smíšených živností.

Funkce původce:

- ochrana cechovních mistrů
- dozor nad kvalitou výroby
- dohled na odborné vzdělávání učedníků a praxi tovaryšů
- zajištění základního sociálního zaopatření
- reprezentativní funkce

Normy konstitutivní:

cechovní artikule
generální cechovní patent z 16. 11. 1731
zákon č. 227/1859 ř. z., živnostenský řád

Vnitřní struktury:

V čele cechu stáli dva starší cechmistři, kteří řídili život uvnitř cechu, vykonávali odborný dohled nad řemeslem a zastupovali cech navenek. Plnoprávními členy cechu byli pouze mistři. Jejich dohledu podléhali učedníci a tovaryši, kteří se mohli stát mistry až po splnění předepsaných povinností.

Jména starších cechmistrů jsou známá pouze k roku 1749, kdy tuto funkci zastávali řezník Vít Dušek z Davle a tesař Václav Dvořák z Březové.

Zdroje informací:

Prameny nevydané:

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Cech hrnčířů Davle, 1723-1860 (1886), NAD 708, ref. ozn. 1//1, ukl. č. lio 1; ref. ozn. 2//1, ukl. č. ukn 1.

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Spojený cech Davle, 1704-1749, NAD 707, ref. ozn. 1//1; 1//2; 1//3, ukl. č. lio 1-3.

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Archiv obce Davle, 1803-1945 (1950), NAD 101, inv. č. 495.

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Společenstvo smíšených živností Davle, 1896-1941, NAD 872, inv. č. 1.

Literatura:

Josef Janáček, Přehled vývoje řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu. Praha 1963.

Bedřich Mendl, Počátky našich cechů. Český časopis historický 33, 1927, s. 1-20, 307-346.
Zdeněk Martínek, Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska III. Řemeslná, domácí a manufakturní výroba a obchod v Čechách v letech 1752-1756. Praha 2000.

Karin Pátrová, Řemeslnické cechy v Brandýse nad Labem. Polovina 16. - polovina 19. století. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav 2010.

Karin Pátrová, Společenstvo smíšených živností Davle 1896-1941. Inventář. Dobřichovice 2020.

Vladimír J. Sedlák, O ceších a jejich archivech. In: Archivní příručka. Sborník přednášek o archivní praxi, (red.) Miloslav Volf - Antonín Haas. Praha 1948, s. 197-223.

Jiří Smrž, Cechy v pražských městech od prvních zpráv ve 13. století až do jejich zrušení v roce 1860. Praha 2019.

Zikmund Winter, Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách. Praha 1909.

Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

Preferovaná forma jména: Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

Typ preferované formy jména: jméno preferované entitou

Variantní forma jména: Cech hrnčířů, zámečníků, kovářů, novoševců, krejčích, truhlářů, kolářů a bečvářů ve Štěchovicích
Cech osmerého řemesla ve Štěchovicích

Datum vzniku: 1600/1700

Datum zániku: 30.4.1860

Poznámka k zániku: živnostenským řádem č. 227/1859 ř. z.

Geografická působnost

Místo: Štěchovice (Praha-západ, Česko)

Poznámka: Štěchovice a okolí

Sídlo

Sídlo: Štěchovice (Praha-západ, Česko)

Charakteristika:

profesní organizace řemeslníků

Dějiny původce:

O cechu kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčírů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích se nedochovaly téměř žádné informace. Není znám jeho vznik, jedním z mála dokladů o existenci cechu ve Štěchovicích jsou artikule, které tento cech udělil cechu týchž řemesel v Davli v roce 1704 a znovu v roce 1724. Z textu artikulů vyplývá, že štěchovický cech obdržel dříve své artikule od stejného cechu v Dobříši. Artikule zahrnují základní práva a povinnosti cechovních mistrů, tovaryšů a učedníků. Obsahují ustanovení ohledně vedení cechu a cechovních schůzí, stanovují podmínky pro přijetí nových mistrů do cechu a zakazují přetahování učedníků jinými mistry. Tento cech působil ve Štěchovicích do roku 1860, kdy byly cechy všeobecně zrušeny živnostenským řádem č. 227/1859 ř. z., a zdejší řemeslníci následně vytvořili v souladu s novým zákonem živnostenské společenstvo, později nazvané Živnostenské společenstvo různých živností ve Štěchovicích.

Funkce původce:

- ochrana cechovních mistrů
- dozor nad kvalitou výroby
- dohled na odborné vzdělávání učedníků a praxi tovaryšů
- zajištění základního sociálního zaopatření
- reprezentativní funkce

Normy konstitutivní:

cechovní artikule (artikule cechu kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčírů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích byly v roce 1704 uděleny témuž cechu v Davli, viz Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Spojený cech Davle, 1704-1749, NAD 707, ref. ozn. 1//1, ukl. č. lio 1)

zákon č. 227/1859 ř. z., živnostenský řád

Vnitřní struktury:

V čele cechu stáli dva starší cechmistři, kteří řídili život uvnitř cechu, vykonávali odborný dohled nad řemeslem a zastupovali cech navenek. Plnoprávními členy cechu byli pouze mistři. Jejich dohledu podléhali učedníci a tovaryši, kteří se mohli stát mistry až po splnění předepsaných povinností.

Jména starších cechmistrů jsou známá pouze k roku 1724, kdy tuto funkci zastávali Jiřík Vrba ze Štěchovic a Jan Borovička z Davle.

Zdroje informací:

Prameny nevydané:

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Spojený cech Davle, 1704-1749, NAD 707, ref. ozn. 1//1 a 1//2, ukl. č. lio 1 a lio 2.

Literatura:

Josef Janáček, Přehled vývoje řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu. Praha 1963.

Bedřich Mendl, Počátky našich cechů. Český časopis historický 33, 1927, s. 1-20, 307-346.

Zdeněk Martínek, Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska III. Řemeslná, domácí a manufakturní výroba a obchod v Čechách v letech 1752-1756. Praha 2000.

Karin Pátrová, Řemeslnické cechy v Brandýse nad Labem. Polovina 16. - polovina 19. století. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav 2010.

Karin Pátrová, Společenstvo různých živností Štěchovice 1892-1942 (1943). Inventář. Dobřichovice 2020.

Vladimír J. Sedlák, O ceších a jejich archivech. In: Archivní příručka. Sborník přednášek o archivní praxi, (red.) Miloslav Volf - Antonín Haas. Praha 1948, s. 197-223.

Jiří Smrž, Cechy v pražských městech od prvních zpráv ve 13. století až do jejich zrušení v roce 1860. Praha 2019.

Zikmund Winter, Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách. Praha 1909.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

O způsobu uložení písemností cechu hrnčírů v Davli se nedochovaly žádné informace. Pravděpodobně byly uloženy v prostorách, kde se cech scházel ke svým zasedáním, původně k ukládání důležitých dokumentů sloužily uzamykatelné cechovní pokladny.

Přímý zdroj akvizice:

Archiválie spojeného cechu v Davli převzal okresní archiv 15. 10. 1965 od Místního národního výboru v Davli (přírůstkové č. 222/1965, čj. 117/1965), cechovní artikule z roku 1724 získal archiv koupí 10. 4. 1967 (přírůstkové č. 275/1967, bez čj.).

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Fond byl uspořádán podle umělého schématu, které odpovídá logickému členění cechovních archiválií, uložených ve Státním okresním archivu Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích. Zároveň vychází z obecného pořádacího schématu korporace, pro niž dosud nebyl vydán metodický pokyn (verze 23. 6. 2017), a ze Základních pravidel pro zpracování archiválií (2. vydání z roku 2015). Má pouze jednu sérii: Statuta a privilegia, která obsahuje 3 listiny a 1 karton spisů (respektive opis artikulů) z let 1704-1749. Fond je torzovitý, kromě cechovních artikulů a jejich potvrzení se nedochovala žádná agenda z činnosti cechu. Celkový rozsah fondu je 0,10 bm. Vnitřní skartace provedena nebyla.

Budoucí přírůstky:

Fond lze považovat za uzavřený a přírůstky se dají očekávat jen výjimečně.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Listiny byly restaurovány, opis tovaryšských artikulů je částečně poškozen.

Odkazy na příbuzné dokumenty, archiválie a pomůcky pro vyhledávání:

Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, Cech hrnčírů Davle, 1723-1860 (1886), NAD 708.

Pravidla zpracování:

Základní pravidla pro zpracování archiválií, druhé vydání z roku 2015.

IV. Tematický popis archivního souboru

Tematický popis jednotky popisu:

Fond obsahuje pouze cechovní artikule a jejich schválení vrchností. Tyto písemnosti podávají základní informace o počátečním období cechu a skladbě v něm zastoupených profesí. Zahrnují základní práva a povinnosti řemesníků - mistrů i tovaryšů - sdružených v této cechovní organizaci. Artikule jsou zároveň dokladem předávání cechovních statutů mezi jednotlivými cechy, v tomto případě z Dobříše do Štěchovic a odtud následně do Davle. Tovaryšské artikule z roku 1724 se dochovaly pouze v opise, který byl podle špatně čitelného přípisu v jeho spodní části zhotoven patrně po velké povodni, v jejímž důsledku byly původní artikule porušené a nečitelné. Z poškozeného textu současného opisu sice není čitelný údaj o tom, že se jedná o tovaryšské artikule, tato skutečnost však vyplývá z obsahu jednotlivých předpisů.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Informace o zpracování:

Inventář byl zpracován prostřednictvím softwarové aplikace ELZA (Elektronické zpracování archiválií).

Zpracovatel jednotky popisu: Pátrová Karin PhDr. Ph.D.

Datum popisu: únor 2021

Seznam použitých zkratk

čj.	číslo jednací
fol.	folium (list)
kar	karton
lio	listina
NAD	Národní archivní dědictví
ř. z.	říšský zákoník

221210010/707

1

Spojený cech Davle

čeština

počet ej: kar 1, lio 3

1

2

Statuta a privilegia

1//1

3

lio 1

Starší cechmistři a ostatní mistři cechu kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích vydávají témuž cechu v Davli artikule, které dříve obdrželi od stejného cechu v Dobříši. Na konci je připojena zmínka o schválení těchto artikulů opatem sv. Jana na Ostrově a pod Skalou Emilianem Koterovským. Záhloví je zdobeno zlacením, rostlinnými motivy a lidskou hlavou s orlími křídly

15.5.1704

čeština; originál; šířka 790 mm, výška 880 mm, plika 70 mm; pergamen, přivěšená pečeť v dřevěném pouzdře

vydavatel: Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

pečetitel: Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

příjemce: Spojený cech v Davli

místo vydání: Štěchovice (Praha-západ, Česko)

přístup a práva: Originál artikulů se nepředkládá, listina je dostupná v digitální podobě.

poč. ot.: 1/1

fyz. stav: Pergamenová listina byla v roce 2010 restaurována, má dobře zachovalou pečeť, na pergamenu jsou však patrné skvrny způsobené vlhkostí. Uloženo ve vlastní archivní krabici.

kopie: CZ_221210010_707_lio 1

1//2

4

lio 2

Starší cechmistři a ostatní mistři cechu hrnčířů, zámečníků, kovářů, novoševců, krejčích, truhlářů, kolářů a bečvářů ve Štěchovicích vydávají artikule témuž cechu v Davli

12.3.1724

čeština; originál, forma sešitu, 6 fol.; šířka 285 mm, výška 425 mm; papír

vydavatel: Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

pečetitel: Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

příjemce: Spojený cech v Davli

místo vydání: Štěchovice (Praha-západ, Česko)
přístup a práva: Originál artikulů se nepředkládá, listina je dostupná v digitální podobě.
poč. ot.: 1/0
fyz. stav: Sešit byl v roce 2010 restaurován a uložen v ochranných deskách z archivní lepenky. Na posledním foliu zbytky červeného vosku.
kopie: CZ_221210010_707_lio 2

1//3

5

lio 3

Opat kláštera sv. Jana na Ostrově a pod Skalou 19.5.1749
Bernard Slavík schvaluje artikule rajcechu v Davli a zároveň mu povoluje pořídit si korouhev

čeština; originál; šířka 673 mm, výška 475 mm, plika 6 mm; pergamen, přivěšená pečeť v dřevěném pouzdře

vydavatel: Slavík Bernard

pečetitel: Slavík Bernard

příjemce: Spojený cech v Davli

přístup a práva: Originál artikulů se nepředkládá, listina je dostupná v digitální podobě.

poč. ot.: 1/1

fyz. stav: Pergamenová listina byla v roce 2013 konzervována a uložena do vhodné archivní krabice. Na pergamenu jsou patrné sklady a skvrna způsobená vlhkostí, písmo je ale dobře čitelné, pečeť je rovněž v dobrém stavu.

kopie: CZ_221210010_707_lio 3

1//4

6

kar 1

Opis tovaryšských artikulů, které vydali mistři cechu 12.4.1724
hrnčírů, kovářů, kolářů, tesařů, zedníků, novoševců,
krejčích, bednářů a truhlářů v Davli. Nejsou stopy po
ohlášeném ověřovacím prostředku

čeština; šířka 525 mm, výška 690 mm; 1 list; papír

fyz. stav: Na několika místech trhliny a díry, písmo zčásti vybledlé a nečitelné. Podlepeno tuhým papírem, uloženo v deskách.

Rejstřík korporativní

Cech kovářů, kolářů, krejčích, novoševců, truhlářů, hrnčířů, bečvářů a zámečníků ve Štěchovicích

3, 4

Spojený cech v Davli

3, 4, 5

Rejstřík osobní

Slavík Bernard

5

Rejstřík zeměpisný

Štěchovice (Praha-západ, Česko)

3, 4

Název archivní pomůcky: Spojený cech Davle

Značka fondu: Spojený cech Davle

Časové rozmezí archivní pomůcky: 15.5.1704-19.5.1749

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: kar 1, lio 3

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 6

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,10 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 23. února 2021

Zpracovatel archivního souboru: PhDr. Karin Pátrová, Ph.D.

Archivní pomůcku sestavil: PhDr. Karin Pátrová, Ph.D.

Počet stran archivní pomůcky: 16

Archivní pomůcku schválil: PhDr. Jaroslav Šulc, vedoucí oddělení, pod čj. SOAA-PZ/1182/2021, 26. 2. 2021